गुणगुणिनोरभेदो न; or *Sánkhya Prav.*: आञ्जस्यादभेदतो वा गुणसामान्यादेस्तत्सिद्धिः प्रधानव्यपदेशाद्वा; or *Sánkhya Tattwak.*: अध्यवसायो बुद्धिः। क्रियाक्रियावतोरभेदविवक्षया..... बुद्धेः यो ऽध्यवसायो बुद्धेरसाधारणव्यापारस्तदभेदा बुद्धिः. In the *Vedánta* अभेद is especially applied to *the identity of the universal and individual soul* or of the *Deity* and the *world*; e. g. *Vedántasára*: अनयोर्वृष्टिसमष्ट्योर्वनवृक्षयोरिव जलाशयजलयोरिव चाभेदः। एतदुपहितयोरीश्वरप्राज्ञयोरपि वनवृक्षावच्छिन्नाकाशयोरिव जलाशयजलगतप्रतिबिम्बाकाशयोरिव चाभेदः. This view of identity is refuted by the *Nyáya-Vaiś.*; e. g. in this passage of the *Siddhántamukt.*: सत्यं ज्ञानमिति ब्रह्मपरं जीवेषु नोपयुज्यते ज्ञानाज्ञानसुखित्वदुःखित्वादिभिर्जीवानां भेदसिद्धौ सुतरामीश्वरभेदः (ed. Calc. 1827; the reading °श्वराभेदः in Dr. *Röer*'s ed. seems a misprint)। अन्यथा बन्धमोक्षानुपपत्तेः। यो ऽपीश्वरभेदबोधको वेदः सो ऽपि तदभेदेन तदीयत्वं प्रतिपादयन्स्तौति। अभेदभावने च यतितव्यमिति वदति। अत एव सर्व एव आत्मनि समर्पिताः श्रूयन्ते। मोक्षदशायामज्ञाननिवृत्तावभेदो जायत इत्यपि न। भेदस्य नित्यत्वेन नाशायोगात्। भेदनाशे ऽपि व्यक्तिद्वयं स्यात्स्वेव. E. अ neg. and भेद.

II. Bahuvr. m. f. n. (-दः-दा-दम्) [1] Undivided, closely joined; e. g. *Siddhántamukt.*: कर्मधारयस्थले तु नीलोत्पलमित्यादावभेदसंबन्धेन नीलपदार्थ उत्पलपदार्थे प्रकारः। न च तत्र लक्षणा. [[2] Identical.] E. अ priv. and भेद.

अभेदक Tatpur. m. f. n. (-दकः-दिका-दकम्) Not dividing, not separating, not producing a difference; e. g. *Patanjali* on the *Kátyáy. Vártt.* भेदकत्वाद्गुणस्येति वक्तव्यम् (to *Páṅ.* I. 1. 1.): उभयमिदं गुणेषूक्तम्। भेदका अभेदका इति। किं पुनरत्र न्याय्यम्। अभेदका गुणा इत्येव न्याय्यम्। कुत एतत्। यदयमस्मिदधिसक्थ्यक्ष्णामनङुदात्त (VII. 1. 75.) इत्युदात्तग्रहणं करोति तज्ज्ञापयत्याचार्यो ऽभेदका गुणा इति; or *Patanj.* on *Páṅ.* I. 1. 9.: उदात्तादीनां तर्हि सवर्णसंज्ञा न प्राप्नोति। अभेदका उदात्तादयः. E. अ neg. and भेदक.

अभेद्य Tatpur. 1. m. f. n. (-द्यः-द्या-द्यम्) Infrangible, indestructible; e. g. *Devímáh.*: विश्वकर्मा ददौ तस्मै परशुं चातिनिर्मलम्। अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथाभेद्यं च दंशनम्; impenetrable; e. g. *Sáyaṅa* on *Ṛigv.* (VI. 28. 2.): अभिन्ने = शत्रुभिरभेद्ये (स्थले) निदधाति; also in a moral sense: *incorruptible*, *indestructible*; e. g. *Kull.* on *Manu* (7. 64.): (शुचिः i. e.) अर्थस्त्रीशौचयुक्तः। तेन धनस्त्रीदानादिनाभेद्यः, or *Lalitav.*: अद्धा मार्षाधर्मालोकमुखमभेद्याशयतायै संवर्तते; and in the philosophical sense explained s. v. अभेद, i. e. *not to be differenced*, e. g. *Mahábh.*: मानसो नाम पूर्वो ऽपि विश्रुतो वै महर्षिभिः। अनादिनिधनो देवस्तथाभेद्यो ऽजरामरः.

2. n. (-द्यम्) A diamond (*Rájanigh.* = वज्र). E. अ neg. and भेद्य.

अभैदिक Tatpur. m. f. n. (-कः-की-कम्) Not fit to be divided, broken, separated &c. [The word is udátta on the last syllable.] E. अ neg. and भैदिक.

अभोक्तृ Tatpur. m. f. n. (-क्ता-क्त्री-क्तृ) Not enjoying, not using, (not keeping; comp. अभुज्). Comp. the following. E. अ neg. and भोक्तृ.

अभोक्तृत्व Tatpur. n. (-त्वम्) The condition of one who does not enjoy; in the *Sánkhya phil.* the condition of *Prakṛiti* or Matter in contradistinction from that of *Purusha* or Soul, for whose benefit or enjoyment the former is created; e. g. *Sánkhya Prav.*: प्रधानसृष्टिः परार्थं स्वतो ऽप्यभोक्तृत्वादुष्ट्रकुङ्कुमवहनवत् 'Matter is created on account of some one other; for though its creation is spontaneous, it cannot enjoy (being unintelligent), like as a camel carries saffron (for some one else, i. e. for its master)'. E. अ neg. and भोक्तृत्व.

अभोगिन् Tatpur. m. f. n. (-गी-गिनी-गि) Not enjoying, abstemious; e. g. *Bhágav. Pur.*: अभोगिनो ऽयं तव विप्र देहः पीवा यतस्तद्द नः क्षमं चेत्. E. अ neg. and भोगिन्.

अभोग्घन् Tatpur. m. pl. (-घनः) (ved.) Destroying those who do not sacrifice, killing the impious; an epithet of the Maruts; *Ṛigv.*: युवानो रुद्रा अजरा अभोग्घनो ववक्षुरध्रिगावः पर्वता इव (*Sáy.*: ये देवान्हविर्भिर्न भोजयन्ति तेषां हन्तारः). E. अभोज् and हन्.

अभोग्य Tatpur. m. f. n. (-ग्यः-ग्या-ग्यम्) What cannot be enjoyed or used; e. g. *Meghad.*: स्नेहानाहुः किमपि विरहे ध्वंसिनो ऽस्यैष तस्मादेतावन्नभ उदवहन्नर्थहेतोर्विषादात्। कालेनैतत्प्रणयिषु पुनर्गच्छतीति प्रवादः स्नेहव्यक्तिश्चिरपरिचितेष्वेवमुन्मुखी स्यात्। कालक्षेपो ह्यभोग्या दृष्टे वस्तुन्युपचितरसाः प्रेमराशीभवन्ति (*Wilson*: 'true love, no time nor distance can destroy; and independent of all present joy, it grows in absence, as renewed delight, some dear memorials, some loved lines excite'). Comp. the difference between this word and अभोज्य. E. अ neg. and भोग्य.

अभोज् Tatpur. m. (-क्) (ved.) Not giving (the gods) the enjoyment (of a sacrifice), impious; *Sáy.* (in his gloss. on अभोग्घन् q. v.): भोजयन्तीति भोजः। न भोजो ऽभोजः. E. अ neg. and भोज्.

अभोजन Tatpur. n. (-नम्) [1] Not eating, as *a symptom of disease*, caused by want of appetite &c.); e. g. *Shádwiṅśabr.*: अथ यदास्य प्रजया पशुषु शरीरे वारिष्टानि प्रादुर्भवन्ति व्याधयो वा अनेकविधा अतिस्वप्नमस्वप्नमतिभोजनमभोजनमालस्यं व्रणमजीर्णनिद्राष्ठीवमादीनि तान्येतानि सर्वाणि यमदेवत्यान्यद्भुतानि प्रायश्चित्तानि भवन्ति। (*Sáyaṅa*: अभोजनमरुच्यादिना). [2] Abstinence, fasting, as *a religious act*; e. g. *Kátyáy. Śrautas.*: अभोजनं तस्योच्छ्वासात्; or as *a penance* (see प्रायश्चित्त) for the expiation of sin; e. g. *Manu*: वेदोदितानां नित्यानां कर्मणां समतिक्रमे। स्नातकव्रतलोपे च प्रायश्चित्तमभोजनम्; or *Bharadwája*: निराचारस्य विप्रस्य निषिद्धाचरणस्य च। अन्नं भुक्त्वा द्विजः कुर्याद्दिनमेकमभोजनम्; (for the various modes of fasting, as practised in undergoing the penances प्राजापत्य, सान्तपन, महासान्तपन, अतिसान्तपन, कृच्छ्र, अतिकृच्छ्र, तप्तकृच्छ्र, पादकृच्छ्र, पराक, चान्द्रायण &c. see s. vv. and s. v. प्रायश्चित्त). In the verse of *Manu* 8. 49. which describes the five different means by which a creditor may obtain payment of a debt (धर्मेण व्यवहारेण छलेनाचरितेन च। प्रयुक्तं साधयेदर्थं पञ्चमेन बलेन च) *Kullúka* interprets the term आचरित (*Sir W. Jones* and *Colebr. Dig.* I. 339. 'distress') according to *Vrihaspati*: दारपुत्रपशून्हत्वा कृत्वा द्वारोपवेशनम्। यत्रार्थी दाप्यते ऽर्थं स्वं तदाचरितमुच्यते; *Medhátithi* however qualifies the 'sitting at the debtor's door' by adding अभोजन (viz. अभोजनगृहीतद्वारोपवेशनम्) and *Vijnáneśwara* when quoting this verse of *Manu* in the *Mit.* on *Yájnav.* (2. 40.) renders आचरितेन (misprinted in the 4to ed. अचरितेन) simply with अभोजनेन. (For this practice of fasting at the door of debtors which is familiar under the name of 'sitting in Dherna'; comp. *As. Res.* IV. p. 332.) E. अ neg. and भोजन.